

De waarde van sociaal-wetenschappelijk onderzoek in strategische studies

Een narratieve analyse als voorbeeld

drs. W.M. Dekker*

Inleiding

Nederlands onderzoek op het gebied van strategische studies wordt gedomineerd door twee verschillende benaderingen. De ene benadering kan worden getypeerd als de wiskundig-wetenschappelijke benadering en bestaat uit 'operations research' en kwantitatieve beleidsanalyse. Voorbeelden van instellingen waar dergelijk onderzoek plaatsvindt zijn het Clingendael Centre for Strategic Studies¹ en het Koninklijk Instituut voor de Marine².

De andere benadering kan worden getypeerd als de historisch-hermeneutische benadering en bestaat uit militaire historiografie en de interpretatie van strategische theorie.

Dit type onderzoek vindt plaats in geschiedenisdepartementen zoals die

aan de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Utrecht en Universiteit Leiden, als ook aan het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en de Faculteit Militaire Wetenschappen (FMW) van de Nederlandse Defensie Academie. Voorbeelden van leerstoelen binnen deze benadering zijn de leerstoel militaire geschiedenis en algemene strategie van prof. dr. H. Amersfoort aan de KMA en de leerstoel militaire geschiedenis, in het bijzonder strategische studies, van prof. dr. G. Teitler aan de Universiteit van Amsterdam.

Opvallend genoeg ontbreekt een sociaalwetenschappelijke benadering van strategische studies in Nederland. Er wordt in Nederland wel sociaalwetenschappelijk onderzoek verricht op het gebied van conflictstudies³,

maar dit onderzoek omvat niet de bestudering van militaire strategie. De enige Nederlandse leerstoel op het gebied van strategische studies binnen een sociaalwetenschappelijk departement is die van prof. dr. R. de Wijk in Leiden.

Kloof

In de Nederlandse wetenschap bestaat er dus een kloof tussen civiel sociaalwetenschappelijk onderzoek aan de ene kant en de beleidsmatige en historische bestudering van strategische studies binnen militaire instituten, denktanks en geschiedenisdepartementen aan de andere kant. Dit is een opvallende situatie aangezien in de Angelsaksische landen, waar het meeste onderzoek binnen de discipline wordt verricht, strategische studies over het algemeen wordt beschouwd als subdiscipline van de politieke wetenschap.⁴

Bovenal is dit een spijtige situatie omdat de sociale wetenschap een waardevolle bijdrage kan leveren aan de bestudering van strategie.

Dit artikel heeft tot doel het nut van de sociaalwetenschappelijke bestudering van strategie aan te tonen. Hiervoor zal ik gebruikmaken van een voorbeeld van mijn eigen onderzoek.

Hierbij moet worden opgemerkt dat dit een voorbeeld van een interpretatief onderzoek betreft, wat slechts één

* De auteur studeerde politicologie en wijsbegeerte aan de Universiteit van Amsterdam, en is momenteel als PhD-student werkzaam bij het Department of International Politics aan de University of Wales. Dit artikel is gebaseerd op een onderzoekspaper geschreven voor de module 'Interpretive Research Design,' onderdeel van de onderzoeksmaster Social Sciences, UvA. Dekker dankt dr. H. C. Wagenaar van Universiteit Leiden voor zijn commentaar op deze onderzoekspaper. Dit artikel is geschreven op persoonlijke titel.

1 CCSS is een joint venture tussen het Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael en het Nederlands instituut voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO). Dit verklaart wellicht deels de kwantitatieve en beleidsmatige benadering van dit instituut.

2 Zie <http://www.kimdenhelder.nl/index1.html> (laatst bezocht op 07-01-2006), en zie <http://www.ccss.nl> (laatst bezocht 05-03-2006).

3 Voorbeelden zijn het Centrum voor Internationaal Conflictanalyse en management (CICAM) van de Radboud Universiteit Nijmegen, evenals sommige departementen politieke wetenschap en het Instituut Clingendael.

4 Zie bijvoorbeeld J. Baylis e.a. *Strategy in the Contemporary World: An Introduction to Strategic Studies*. (Oxford: Oxford University Press, 2002), p. 12.

van de mogelijke benaderingen is binnen de sociale wetenschap⁵. De claim is echter dat de sociale wetenschap in het algemeen een waardevolle bijdrage kan leveren aan de bestudering van strategie.

Opzet artikel

De opzet van dit artikel volgt uit zijn doel. In de volgende sectie zal ik ingaan op de onderzoekopzet van het voorbeeld. Ik zal daarna kort een overzicht geven van de resultaten van dit onderzoek, om vervolgens aan de hand van het voorbeeld de beperkingen van de wiskundig-wetenschappelijke en historisch-hermeneutische benaderingen te tonen.

Het voorbeeld: probleemstelling en methode

De probleemstelling van mijn onderzoek luidde als volgt: Waarom hou-

den de Verenigde Staten van Amerika vast aan een defensiebeleid van vertrouwen in de meest geavanceerde militaire technologie terwijl op basis van recente operationele ervaringen aan het nut van deze geavanceerde technologie kan worden getwijfeld?

De relevantie van deze probleemstelling bestaat in de schijnbare discrepantie tussen Amerikaanse investeringen in geavanceerde technologie en de werkelijke behoeften tijdens

Amerikaanse operaties, welke grote en langdurige ontplooiingen van relatief 'low-tech' troepen omvatten.⁶

Het is van belang te onderkennen dat de probleemstelling uitgaat van het zoeken naar betekenis, niet naar causale verbanden. Beleid is altijd gebaseerd op culturele overtuigingen die het beleid betekenis geven voor de beleidsmakers en de doelgroep. De manier waarop deze betekenis begrepen kan worden is door deze overtuigingen

- 5 De sociale wetenschap wordt over het algemeen verdeeld in twee verschillende methodologische benaderingen: de empirisch-analytische benadering en de interpretatieve benadering. De empirisch-analytische benadering omvat methoden zoals case-studies, vergelijkende analyse en statistische analyse en is gericht op het zoeken naar universele patronen en causaliteit. De interpretatieve benadering omvat methoden als *grounded theory*, etnografie, *discourse* analyse, narratieve analyse en interpretatieve beleidsanalyse. Deze benadering is gericht op het zoeken naar de betekenis achter menselijk handelen. Mijn voorbeeld valt binnen de tweede benadering. Zie voor twee goede inleidingen in de empirisch-analytische methode: D.F. Sprinz e.a. *Models, Numbers & Cases. Methods for Studying International Relations* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2004) en G. King e.a. *Designing Social Inquiry. Scientific Inference in Qualitative Research*. (Princeton: Princeton University Press, 1994).
- 6 Voorbeelden zijn: de vredesoperaties in de Balkan, en de stabiliteitsoperaties in Afghanistan en Irak.

Gespecialiseerde informatiesystemen aan boord van de Theodore Roosevelt, voormalige Joegoslavië, 1999

(Foto U.S. Navy, D. McKissic; collectie NIMH)

te interpreteren. De methode die ik heb hiervoor toegepast is narratieve analyse. Een narratieve analyse is een kritische beschouwing van een verhaal (narratief) door het uiteenrafelen van de samenstellende delen (deconstrueren) en door de aldus gevonden verhaallijnen te verbinden met de bredere context.

Als een representatief voorbeeld van een Amerikaans narratief over geavanceerde militaire technologie heb ik gekozen voor het Amerikaanse beleid met betrekking tot informatietechnologie en 'Network Centric Warfare' (NCW). Dit betekent dat het NCW-beleid wordt gezien als een verhaal over hoe de Amerikaanse strijdkrachten in de toekomst oorlog moeten voeren. Het selecteren van een representatief voorbeeld maakt het mogelijk om conclusies te trekken over het Amerikaanse militaire technologiebeleid.

Voor dataverzameling heb ik gebruikgemaakt van twee beleidsdocumenten,⁷ met aanvullende data van webpagina's van het Amerikaanse ministerie van Defensie.⁸ Tevens heb ik een aantal artikelen uit Amerikaanse defensietijdschriften bestudeerd. Deze artikelen vormen geen onderdeel van het verhaal, maar kunnen wel worden gebruikt om het in perspectief te plaatsen.

Mijn narratieve analyse bestond uit drie stappen. Als eerste heb ik het NCW-beleid beschreven als narratief. Dit betekent dat ik de boodschap uit de verschillende beleidsdocumenten heb samengevat tot één verhaal. Deze stap vereist interpretatie om te bepalen wat de belangrijkste verhaallijnen en concepten zijn.

Ten tweede heb ik de onderliggende betekenis van het beleid geïdentificeerd. Dit heb ik gedaan door na te gaan waarom het verhaald werd verteld op de manier dat het werd verteld en niet op een andere manier.

Ten slotte heb ik het ontstaan van de betekenis van het NCW-beleid geplaatst in zijn historische, politieke en culturele context.

NCW-beleid als narratief

Het Amerikaanse defensiebeleid is momenteel gericht op een transformatie die de Amerikaanse strijdkrachten in staat moet stellen tot 'Network Centric Warfare'. In deze paragraaf zal ik dit beleid als verhaal beschrijven. Ik zal de belangrijkste elementen van het verhaal vertellen in dezelfde volgorde als waarin ze in het beleid verschijnen, veronderstellend dat deze volgorde betekenis draagt.

Het narratief dat op deze manier wordt gereconstrueerd bestaat uit verschillende verhaallijnen die het beleidsprobleem en de oplossing hiervoor beschrijven. Dit zijn:

- (i) de altijd aanwezige dreigingen voor de Verenigde Staten;
- (ii) de mogelijkheden die NCW biedt;
- (iii) het ontstaan van de informatiesamenleving;
- (iv) de wijze waarop oorlogvoering afhankelijk is van de samenleving;
- (v) de noodzaak van militaire transformatie.

Bedreigingen van de vs

Het verhaal begint met de bedreigingen waarmee de vs rekening moeten houden.

*Our country is being called on to accomplish three difficult missions at once. First, we must win the global war on terrorism. Second, we have to prepare for the wars we may have to fight later in this decade (...) Third, we have to be prepared for the wars in the future.*⁹

Het verhaal vertelt dus dat de vs te kampen hebben met grote en voort-

durende bedreigingen. Het verhaal introduceert daarna zijn belangrijkste term: 'Network Centric Warfare'. Deze term beschrijft een nieuwe vorm van oorlogvoering die gebruik maakt van informatietechnologie om wapensystemen en sensoren door een digitaal netwerk aan elkaar te koppelen zodat ze in staat zijn 'real-time' gevechtinslichtingen uit te wisselen.

Het verhaal vertelt ons dat NCW de operationele effectiviteit doet toenemen.¹⁰ Dit is volgens het verhaal ook de belangrijkste reden voor de defensietransformatie.¹¹ *[T]he overall objective of these changes is to sustain U.S. competitive advantage in warfare.*¹² *NCW will allow our forces to maintain a competitive advantage over potential adversaries, now and in the future.*¹³

Het narratief stelt dus dat NCW de superieure vorm van oorlogvoering is:

*the working hypothesis of network-centric warfare (...) as an emerging theory of war, simply stated, is that the behavior of forces, i.e. their choices of organizational relationships and processes, when in the networked condition, will outperform forces that are not.*¹⁴

Mogelijkheden van NCW

Vervolgens wordt aan de hand van vier punten verteld waarom dit zo is:

- *A robustly networked force improves information sharing.*
- *Information sharing enhances the quality of information and shared situational awareness.*

7 Director Force Transformation, Office of the Secretary of Defense. *Military Transformation A Strategic Approach* (herfst 2003), en ook *The Implementation of Network-Centric Warfare* (januari 2005).

8 In het bijzonder: <http://www.army.mil> (laatst bezocht op 07-01-2006), <http://www.navy.mil> (laatst bezocht op 07-01-2006), <http://www.af.mil> (laatst bezocht op 07-01-2006).

9 Director Force Transformation, Office of the Secretary of Defense. *Military Transformation, A Strategic Approach*. (Herfst 2003), voorwoord.

10 Director Force Transformation, Office of the Secretary of Defense. *The Implementation of Network-centric Warfare*. (Januari 2005), voorwoord en ook p. 4.

11 *Military Transformation*, p. 5.

12 *Military Transformation*, p. 8.

13 *Network-Centric Warfare*, p. 3.

14 *Network-Centric Warfare*, p. 15.

- *Shared situational awareness enables collaboration and self-synchronization, and enhances sustainability and speed of command.*
- *These, in turn, dramatically increase mission effectiveness.*¹⁵

Het verhaal vertelt ons dus dat NCW leidt tot verbeterde operationele effectiviteit als gevolg van het vermogen om sneller te reageren, voorkomend uit een beter beeld van wat er op het slagveld plaatsvindt, en dat het informatietechnologie is die dit mogelijk maakt.

Informatiesamenleving

Het narratief vervolgt met de oorsprong van deze nieuwe capaciteiten: de transitie van het industriële tijdperk naar het informatietijdperk.¹⁶ De informatietechnologie die ten grondslag ligt aan NCW is de technologie van dit nieuwe tijdperk.¹⁷ Er bestaat dus een direct verband tussen NCW en het informatietijdperk.

*[T]he basis of NCW as an emerging theory of war is that power flows from society and society's methods of creating power and wealth, and that there has been a fundamental shift in sources of power from industry to information.*¹⁸

En, vervolgt het verhaal,

*[i]n the information age, power is increasingly derived from information sharing, information access, and speed. Thus, NCW is the military expression of the Information Age.*¹⁹

Deze conclusie maakt militaire transformatie noodzakelijk.²⁰

*New military technologies can revolutionize the form of military competition and the nature of armed conflict in ways that render military forces and doctrines of the Industrial Age obsolete.*²¹

Dus:

'The B-2 Spirit bomber is a multi-role bomber capable of delivering both conventional and nuclear munitions. A dramatic leap forward in technology, the bomber represents a major milestone in the U.S. bomber modernization program. The B-2 brings massive firepower to bear, in a short time, anywhere on the globe through previously impenetrable defenses.'

(Foto U.S. Air Force; collectie NIMH)

*if the US fails to transform, our current military superiority and the relative peace, prosperity, and stability it supports will erode.*²²

De Amerikaanse strijdkrachten moeten zich dus transformeren om hun voorsprong te behouden.²³

De betekenis van het narratief

In deze paragraaf zal ik op drie manieren de onderliggende waarden van het narratief identificeren. Ten eerste door de doelmatigheid van het beleid te onderzoeken. In de tweede plaats door te kijken naar de verhaalstructuur.²⁴ Ten derde door te kijken naar

het gebruik van concepten en termen in het verhaal.

Vanuit doelmatigheidsoverwegingen moeten we onderkennen dat het niet altijd rationeel is om de meest geavanceerde wapensystemen te ontwikkelen. Het verkrijgen van de best mogelijk technologie kan juist averechts werken aangezien:

[a]ny sensible enemy will focus his most urgent efforts to develop countermeasures against the opposing equipment that seems most dangerous at the time. Thus paradoxically, less successful devices may retain their modest utility even when those originally most successful have already been countered

¹⁵ *Network-Centric Warfare*, p. 7.

¹⁶ *Military Transformation*, p. 13, zie ook *Network-centric Warfare*, voorwoord.

¹⁷ *Military Transformation*, p. 9.

¹⁸ *Network-Centric Warfare*, p. 15.

¹⁹ *Military Transformation*, p. 13.

²⁰ *Military Transformation*, p. 12.

²¹ *Military Transformation*, p. 12.

²² *Military Transformation*, p. 14.

²³ *Military Transformation*, p. 16.

²⁴ Jerome Bruner stelt dat verhalen in hun structuur fundamenteel van logische argumenten verschillen. (Zie *Actual Minds, Possible Worlds*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986) Het verschil tussen beide kan ons dus op betekenis wijzen.

*and perhaps made entirely useless.*²⁵

Het Amerikaanse beleid om desondanks de meest geavanceerde technologie toe te passen wijst dus op een bijzonder vertrouwen in de mogelijkheden van geavanceerde technologie. Een vergelijking tussen het narratief en de structuur van een logisch argument biedt ons ook inzichten. Zo bevat het narratief minder verhaallijnen dan er logisch noodzakelijk zijn. Sommige delen van het verhaal worden dus verondersteld automatisch uit bepaalde verhaallijnen te volgen. Deze veronderstelling wijst op een onderliggende gedeelde overtuiging die verklaart waarom bepaalde premissen niet expliciet als verhaallijn in het narratief zijn opgenomen. Met andere woorden, een persoon die deze overtuiging deelt zal het verband tussen de ontbrekende premisse en de verhaallijn als volstrekt vanzelfsprekend zien.

Onderliggende overtuigingen

Op deze manier komen twee onderliggende overtuigingen naar voren: het vertrouwen in de mogelijkheden van geavanceerde technologie, en het geloof in een constant aanwezige bedreiging van 'the American way of life'.²⁶

Het belang van deze dreiging blijkt ook uit een vergelijking van de structuur van het narratief met die van een logisch argument. Logisch gesproken is er geen noodzaak het verhaal te beginnen met het dreigingsaspect. Dat het narratief hier mee begint toont ééns te meer het belang van deze dreiging en dat dit één van de onderliggende betekenissen van het verhaal is.

²⁵ Edward N. Luttwak, *Strategy, the Logic of War and Peace*, (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2002), p. 29.

²⁶ De vondst dat er een verhaallijn is over de bedreiging van de VS versterkt deze conclusie slechts door het belang van dit idee te tonen, aangezien de verhaallijn slechts stelt dat de dreiging er is. De verhaallijn verklaart niet waar deze dreiging vandaan komt. Hiermee impliceert het verhaal de assumptie dat de bedreiging voor de VS er gewoonweg altijd zullen zijn.

Herhaling

Herhaald of overlappend gebruik van termen in een verhaal is ook een goede indicator voor de betekenis die het verhaal draagt. Ik heb zodoende het aantal kernwoorden per verhaallijn in kaart gebracht. Gebaseerd op deze telling spelen de verhaallijnen met betrekking tot de bedreigingen voor de Amerikaanse natie en de mogelijkheden van NCW de belangrijkste rol in het verhaal (meeste kernwoorden per verhaallijn). Dit wijst op een onderliggende dualiteit tussen bedreigingen en kansen.

Ook de samenhang van de gebruikte termen toont onderliggende betekenissen. In het verhaal wordt gebruik gemaakt van drie domeinen van NCW:

het cognitieve domein, het informatiedomein en het fysieke domein. Het cognitieve domein en het informatiedomein overlappen elkaar. Zaken als de intentie van commandanten en een gedeelde 'situational awareness' maken duidelijk deel uit van beide domeinen.

Deze overlap duidt op het belang van deze twee domeinen en op het belang van een goed begrip van de intenties van hogere commandanten en de situatie op het gevechtsveld. Dit wijst weer op een achterliggende aversie tegen al die dingen die het gevecht voor de soldaat op de grond chaotisch, de omgeving onoverzichtelijk, en de missie onbegrijpelijk maken.

Geloof in technologie

Mijn analyse van het narratief wijst dus op verschillende achterliggende opvattingen, zoals het geloof in de mogelijkheden van geavanceerde technologie en de noodzaak van het verkrijgen van deze technologie. Verder is er de overtuiging dat er een voortdurende bedreiging voor de 'the American way of life' bestaat aangezien vijanden continu zullen proberen hun capaciteiten te verbeteren.

Ook bestaat er een dualiteit tussen bedreigingen en de mogelijkheden van geavanceerde technologie. Ten slotte is er het belang van 'battlefield awareness' en de aversie tegen de 'fog of war'.

Boven: Gevechtsoperatie tegen Viet Cong-guerrillas, 1961
Links: Amerikaanse tank rukt op in Saigon, 1966

(Foto's U.S. Department of Defense; collectie NIMH)

Contextuele analyse van het narratief

Ik zal proberen de onderliggende betekenis van het beleid begrijpelijk te maken door de bredere context in ogenschouw te nemen. Ik zal dit doen door deze Amerikaanse overtuigingen te plaatsen in hun historische, culturele en internationale context.

Historische context

De historische context wordt gedomineerd door de Tweede Wereldoorlog, de Koude Oorlog, de Vietnamoorlog en de Golfoorlog van 1991. De Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog waren conflicten van gigantische omvang waarbij enorm veel werd geïnvesteerd in het ontwikkelen van militaire technologie. Denk bijvoorbeeld aan het Manhattan-project dat de atoombom produceerde om te zien welk belang militaire technologie in Amerikaanse strategie is gaan innemen.²⁷

De Koude Oorlog ontpopte zich, bij gebrek aan daadwerkelijk gewapend treffen, tot een militair-technologisch conflict.²⁸ Een voorbeeld hiervan is de 'space race'. Het is dan ook niet verwonderlijk dat tijdens deze periode een sterk geloof in de mogelijkheden van geavanceerde technologie is ontstaan. Hadden de vs immers niet dankzij geavanceerde technologie de eerste mens op de maan gezet?

De Vietnamoorlog heeft ook een belangrijke invloed gehad op het Amerikaanse denken over militaire technologie. Deze oorlog traumatiseerde de vs door niet overeen te komen met hun beeld dat militaire technologie de beslissende factor in oorlogvoering is. Het 'body-bag'-trauma leidde tot een diep gewortelde aversie tegen 'the fog of war'.

Soldaten verdwaald in de jungle, een onzichtbare vijand, onduidelijke militaire doelen en duizenden gesneuvelde ondermijnden het Amerikaans zelfvertrouwen. Sindsdien hebben

²⁷ Judith Reppy, 'The Technological Imperative in Strategic Thought' *Journal of Peace Research*, jaargang 27, nr. 1 (februari 1990), p. 101.

²⁸ Alex Roland, 'Technology, Ground Warfare, and Strategy: The Paradox of American Experience' *The Journal of Military History*, jaargang 55, nr. 4 (oktober 1991), p. 450.

Rookwolken boven de haven van Nagasaki als gevolg van de atoombom, 1945

(Foto U.S. Office of War Information; collectie NIMH)

*to dissuade them from building dangerous new capabilities in the first place.*³²

Deze uitspraak kan niet gericht zijn tegen terroristische organisaties, omdat deze de middelen ontberen geavanceerde militaire technologie te ontwikkelen. Deze uitspraak moet dan ook refereren naar een andere potentiële opponent.

De enige kandidaat die in aanmerking komt is China. Recentelijk heeft China een snelle economische, technologische en militaire groei doorgemaakt. Gelet op de Chinese buitenlandspolitieke motieven (Taiwan) en haar immense potentieel wordt het duidelijk waarom de VS NCW omarmen: de VS willen, nu ze nog in het voordeel zijn, een militaire voorsprong opbouwen die het voor China te kostbaar maakt om deze ooit nog in te halen. China moet er zodoende van weerhouden worden om gevaarlijke capaciteiten te ontwikkelen.

Culturele context

Het geloof dat dit mogelijk is komt voort uit Amerikaanse culturele waarden, in het bijzonder het geloof in de rede en menselijke vooruitgang en het vertrouwen in wetenschap en technologie.³³ Deze overtuiging is zichtbaar in de hele Amerikaanse geschiedenis. Vanaf de onafhankelijkheidsverklaring en het idee van de 'American dream,' tot John F. Kennedy's overtuiging dat de VS de eerste mens op de maan zouden zetten.

de VS geprobeerd om de 'battlefield awareness' van haar soldaten te verbeteren zodat zij door de 'fog of war' heen kunnen kijken om chaos en slachtoffers te voorkomen.

De Golfoorlog wordt veelal gezien als het bewijs dat de VS hierin zijn geslaagd. Als eerste oorlog van het informatietijdperk,²⁹ vormde informatietechnologie de doorslaggevende factor in de Amerikaanse overwinning op Saddam Hoessein. De VS concludeerden dan ook dat zij in informatietechnologie de oplossing hadden gevonden voor de verschrikkingen van het Vietnamese moeras.

Internationale context

Als we naar de internationale context kijken dan krijgen we een beeld van

de dreiging waartegen het beleid is gericht. Wat allereerste opvalt, zijn de terroristische aanslagen van 11 september 2001. Deze aanslagen worden ook expliciet genoemd als redenen voor militaire transformatie.³⁰

Er is echter meer dan we op het eerste gezicht kunnen zien. Beleidsdocumenten noemen ook herhaaldelijk het ontmoedigen van opponenten als noodzaak.³¹ In de woorden van de Amerikaanse minister van Defensie Donald Rumsfeld:

Our goal is not simply to fight wars, it is to try to prevent wars. To do so, we need to find ways to influence the decision-makers of potential adversaries, to deter them not only from using existing weapons, but to the extent possible, try

²⁹ Zie voor deze stelling Alvin and Heidi Toffler. *De Nieuwe Krijgselite. Strategie, tactiek en de Derde Golf* (Amsterdam: Uitgeverij Contact, 1994).

³⁰ *Military Transformation*, p. 29.

³¹ *Military Transformation*, p. 4 en p. 7, zie ook p. 19.

³² *Military Transformation*, p. 5.

³³ David W. Tarr, 'Military Technology and the Policy Process', *The Western Political Quarterly*, jaargang 18, nr. 1 (maart 1965), p. 142.

De Amerikaanse cultuur is altijd gekarakteriseerd door het geloof in de rede, menselijke vooruitgang en de mogelijkheden van technologie.

Een contextuele analyse van het narratief toont dus dat de Tweede Wereldoorlog en de Koude Oorlog het belang van technologie in de Amerikaanse strategische cultuur hebben vergroot. Ook toont de context ons dat het Amerikaanse zelfvertrouwen werd aangetast door de Vietnamoorlog en de context toont de resulterende poging om door de 'fog of war' heen te kijken en dat de Golfoorlog van 1991 door de vs werd gezien als het bewijs dat ze hierin geslaagd zijn.

Verder toont de contextuele analyse ons de noodzaak van militaire transformatie in het licht van Islamitisch terrorisme en de opkomende Chinese

supermacht. Ten slotte kunnen we, wanneer we het Amerikaanse culturele geloof in vooruitgang bezien, begrijpen waarom technologie zo'n belangrijke rol speelt in het Amerikaanse defensiebeleid.

Geruststellende boodschap

Het narratief draagt dan ook een geruststellende boodschap uit. Het vertelt ons hoe de vs in staat zijn zichzelf te verdedigen (zonder te verdrinken in het moeras van Vietnam) door gebruik te maken van de mogelijkheden die informatietechnologie biedt. Dit vertrouwen op informatietechnologie duidt op een diepgeworteld (haast mythisch) geloof in technologie binnen de Amerikaanse krijgsmacht; een soort cultus van 'high-technology' welke fungeert als een lens waarmee bepaalde zaken wel en andere niet te zien zijn.

Door de nadruk te leggen op gevallen waarin geavanceerde technologie Amerika de overwinning heeft gebracht worden recente ervaringen tijdens vredesoperaties die wijzen op de beperkingen van technologie genegeerd. Hierdoor blijven de vs vasthouden aan een beleid dat vertrouwt op de meest geavanceerde militaire technologie.

Tot slot

Een sociaalwetenschappelijke benadering van strategische studies?

Het bovenstaande voorbeeld toont een inzicht in de Amerikaanse strategische cultuur dat alleen de sociale wetenschap kan bieden. Een wiskundige benadering kan geen betekenis bestuderen en een historische bena-

Het World Trade Center in New York, twee dagen na de aanslag (13-09-2001)

(Foto U.S. Navy, J. Watson; collectie NIMH)

**Minister van Defensie
D.H. Rumsfeld verwelkomt
de Chinese vice-premier
Q. Qichen, die op 22 maart
2001 op het Pentagon
arriveert. Samen zullen zij
een breed scala aan veilig-
heidskwesties bespreken
die voor beide landen
van belang zijn**

(Foto Department of Defense,
R. D. Ward; collectie NIMH)

dering kan zich strikt gesproken niet bezighouden met hedendaagse verschijnselen. Alleen interpretatieve sociale wetenschap kan de betekenisstructuren achter defensiebeleid en strategische cultuur bestuderen.

Een sociaalwetenschappelijk onderzoeksprogramma voor de bestudering van strategie kan dan ook waardevolle inzichten bieden in de werking van strategie. Op deze manier kan de sociale wetenschap het gat vullen tussen historische beschrijving en formeel-wiskundige analyse.

Momenteel wordt er in Nederland vrijwel geen sociaalwetenschappelijk onderzoek gedaan naar strategie. Toegestemd onderzoek in militaire instituten en denktanks wordt niet gevoed door fundamenteel onderzoek vanuit universiteiten. Hierdoor worden innoverende sociaalwetenschappelijke onderzoeksmethoden niet toegepast in de strategische studies.

Meer interdisciplinaire samenwerking tussen civiele en militaire onderzoekers is daarom noodzakelijk. In het samenbrengen van sociaalwetenschappelijke onderzoeksexpertise en militair-strategische expertise ligt dan ook een belangrijke taak weggelegd voor de nieuwe Faculteit Militaire Wetenschappen. Ik hoop dan ook dat de staf van de FMW deze uitdaging aanneemt, aangezien dit kan leiden een zeer bruikbare sociaalwetenschappelijke wending in de bestudering van strategie. ■■■

Literatuur

- Baylis, John et. al. *Strategy in the Contemporary World: An Introduction to Strategic Studies* (Oxford: Oxford University Press, 2002).
- Bruner, Jerome. *Actual Minds, Possible Worlds*. (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1986).
- Cooling, Franklin B. 'Technology and the Frontiers of Military History' *Military Affairs*, 39, (Dec. 1957) (4) 206-207.
- Director Force Transformation, Office of the Secretary of Defense. *Military Transformation A Strategic Approach*. (herfst 2003). Internet, beschikbaar via: http://www.oft.osd.mil/library/library_files/document_297_MT_StrategyDoc1.pdf (Laatst bezocht op 07-01-2006).
- *The Implementation of Network-Centric Warfare*. (januari 2005). Internet, beschikbaar via: http://www.oft.osd.mil/library/library_files/document_387_NCW_Book_LowRes.pdf (Laatst bezocht op 07-01-2006).
- Greenwood, Ted 'Why Military Technology Is Difficult to Restrain' *Science, Technology, & Human Values*, 15, (Herfst 1990) (4), 412-429.
- Howarth, David. *Discourse*. Concepts in The Social Sciences Series. Buckingham: Open University Press, 2000.
- Henry, Ryan and C. Edward Peartree. 'Military Theory and Information Warfare' *Parameters*, (herfst 1998), 121-135.
- King, G. e.a. *Designing Social Inquiry. Scientific Inference in Qualitative Research*. (Princeton: Princeton University Press, 1994).
- Larsen, Knud S. 'Social Psychological Factors in Military Technology and Strategy' *Journal of Peace Research*, 23, (december 1986) (4), 391-398.
- Luttwak, Edward N. *Strategy, the Logic of War and Peace*, Revised and Enlarged Edition. (Cambridge, MA: Harvard University Press, 2002).
- Reppy, Judith. 'The Technological Imperative in Strategic Thought' *Journal of Peace Research*, 27, (februari 1990) (1) 101-106.
- Roland, Alex. 'Science and War' *Osiris*, 2nd series, 1, Historical Writings on American Science, (1985) 247-272.
- 'Technology, Ground Warfare, and Strategy: The Paradox of American Experience' *The Journal of Military History*, 55 (oktober 1991) (4) 447-468.
- Sorenson, David S. 'Controlling Weapons Technology in the Post-Cold War World' *Mershon International Studies Review*, 38 (april 1994) (1) 109-115.
- Sprinz Detlef F. e.a. *Models, Numbers & Cases. Methods for Studying International Relations* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2004).
- Tarr, David W. 'Military Technology and the Policy Process' *The Western Political Quarterly*, 18, (maart 1965) (1) 135-148.
- Toffler, Alvin, and Heidi Toffler. *De Nieuwe Krijgselite, Strategie, tactiek en de Derde Golf* (Amsterdam: Uitgeverij Contact, 1994).
- Warf, Barney, and Amy Glasmeier. 'Introduction: Military Spending, the American Economy, and the End of the Cold War' *Economic Geography*, 69, Defense Spending and Regional Development (april 1993) (2) 103-106.
- White House, The. *The National Security Strategy of the United States of America*. (Washington D.C., september 2002) Internet, beschikbaar via: <http://www.whitehouse.gov/nsc/nss.html>. (Laatst bezocht op 07-01-2006).
- Yanow, Dvora. *Conducting Interpretive Policy Analysis*. Sage University Papers Series on Qualitative Research Methods, Vol. 47. (Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2000).